

kvinnotryck

nummer 4-2016

MATURBATION
den kvinnliga synden

CHARLOTTA
VON ZWEIGBERGK
FATTIGFÄLLAN OCH
FATTIGFÖDAN

PANGBRUDEN
JULIA SKOTT
MED RÄTT ATT SKJUTA
SJUKT ONÖDIG
ÅNGEST

**MÄN
SOM
MATAR
KVINNOR**

Jourbesöket

HELA SAMHÄLLET ÄR ÄTSTÖRT!

Du är vad
DU INTE ÄTER
så ät bara – *ingenting* alls!



Omslag:
Julia Skott

Omslagsfoto:
Nicolina Knapp

Ansvarig utgivare: Zozan Inci.

Redaktör: Unni Drougge

Skribenter i detta nummer:
Unni Drougge, Linn Engblom,
Ellinor Gotby Eriksson, Susanna
Eriksson, Zozan Inci, Kajsa Leo,
Colette van Luik, Elin Tjernström

Fotografer i detta nummer:
Linn Engblom, Nicolina Knapp

Illustratör: Lisa Medin

Layout: Marianne Engblom,
Ateljé Idé.

Redaktionskollektiv:
Unni Drougge, Anna Bergman,
Linn Engblom, Marianne Engblom,
Eva Engman, Maria Hane, Colette
van Luik och Elin Tjernström

Tryckeri: Åtta.45 AB
Miljömärkt tryck.

Kvinnotryck utkommer med
fyra nummer per år.

PRENUMERATION

Roks medlemsjourer, jourkvinnor
och jourtjejer: 100 kr/år

Privatpersoner: 160 kr/år

Organisationer och företag:
240 kr/år

För kontakt med redaktionen
samt prenumerationsärenden:

kvinnotryck@roks.se

Telefon: 08-442 99 30

Maten och Makten

Knaperi knaperi knus – vem är det som knapar på mitt hus? Det undrar häxan när de två utsvultna barnen Hans och Greta förtjust hugger in på hennes hus av pepparkaka som uppenbarat sig i en skogsglänta. Men häxan tänker inte godta att barnen så obekymrat mumsar i sig av hennes goda hus. Istället smider hon en dolsk plan som går ut på att först låta Hans äta sig tjock och fet och sen köra in honom i sin ugn och laga till en egen festmåltid av helstekt pojke.

SYMBOLIKEN i bröderna Grimms brutala saga vittnar om kvinnors starka koppling till föda, men också om makten över liv och död som under livets allra första skede tillhör modern.

Hennes förmåga och vilja att ge näring direkt ur sin kropp har vi alla en gång varit hjälplöst beroende av. Vi började helt enkelt våra liv som parasiter. Kanske var det därifrån skräckfantasin om häxan i pepparkakshuset kom. Efter allt ensidigt givande blev det payback time. För att sagan ska sluta som sagor gör måste häxan överlistas och knuffas in i ugnen där hon brinner upp.

HUR SLUTADE DET i verkligheten? Vems munnar mättas först? Vilka blir mästerkockar och vem handlar hem maten? Vilka ruskar olja från ruccolabladen när andra ser på och goffar glass och godis i ensamhet? Vem har bestämt att det är syndigt att njuta av att äta och för vem är det en synd? Vem serverar ångest på våra tallrikar? Ja, vem tog makten över maten?

KNAPERI KNAPERI KNUS – vem är det som knapar på vårt hus?

UNNI DROUGGE
Redaktör



FOTO: JINI SOFIA

12

SPRÄNGLADDAT

Maten – den farliga kvinnofällan

ILLUSTRATION: LISA MEDIN



14



NÄRKONTAKTEN

Julia Skott satte maten och kroppen i fokus för att ta bort fokus från maten och kroppen. Det finns ju roligare saker att tänka på än vad vi äter och inte äter.

Sidan 14

AVTRYCK

4 Charlotta von Zweigbergk släppte in en isvind i den svenska stugvärmen med boken »Fattigfällan«. Vem som helst kan bli fattig. Och att vara fattig är att vara hungrig.

INZOOMAT

5 Håll gröna tjejbaciller borta från hans röda kött, annars slår han dig gul och blå. Har du inte råd med mat? Tigg då, kvinna! Straffskatt på kroppsfett? Fettsnåla **Katrin Zytomierska** i debatt med kroppspositiva **Charlotta Björk**.

SPRÄNGLADDAT

12 Mathat. Göda för att döda eller svälta ihjäl sin hälsa. Två sätt att misshandla kvinnor med maten som vapen.

NÄRKONTAKTEN

14 Julia Skott såpade banan för den svenska kroppsaktivismen med boken »Kroppspanik«. Vad säger hon idag? Har det blivit mer okej att vara tjej och tjock?

VERKLIGHETSCHECKEN

20 Tjejer hör ofta av sig till tjejjouren Ronja i Västerås med frågor om hur de ska äta mera hälsosamt. Men jourtjejerna vet vad som brukar dölja sig bakom hälsotrenden.

FRITIDSLINJEN

22 Systerskapsbling, Flickplattformen, lebbguide, hiphopdrottningar och annat kulturellt aktuellt.

UTMÄRKT KULTURTANT

24 Stina Oscarson berättade öppet om sin anorexi och blev kickad som chef för Radioteatern. I hennes bok reser sig en kvinna som ensam tar strid mot jätten. Att visa sig svag är inte att vara feg.

ROKSNYTT

26 Gott och blandat om vad som hänt och vad som komma skall.

5



TEMA: MATURBATION - SYNDA MED MAT

Förr var det manlig onani som skulle bekämpas, nu är det kvinnlig matglädje. Syna dina synder och låt dem aldrig synas. Fina flickor frossar inte. Fina flickor finns inte.

Sidan 5-12



24

UTMÄRKT KULTURTANT



Att få äta sig mätt är ingen ny diet!

När Charlotta von Zweigbergk släppte sin nya bok »Fattigfällan« var det som att släppa in Mårran i Mumindalen. Frostringarna letade sig långt in i den svenska stugvärmen, och upp steg en ångande undran: Kan detta hända även mig?

TEXT UNNI DROUGGE | FOTO: JAN-ÅKE ERIKSSON



Charlotta von Zweigbergks senaste bok ven som en isvind genom höstens hela utbud av trivselböcker om inredning, trädgårds-skötsel, mindfulness och matlagning. »Fattigfällan« handlar nämligen om en kvinna som tillhört målgruppen för dessa böcker – en kvinna med ordnad ekonomi, kreativt yrke, utflugna barn och välfungerande kontaktnät. Tills något händer som kan hända vem som helst, när som helst. Hon blir sjuk och kan inte jobba. Där börjar nedstigningen till den sociala degraderingens privata helvete. Hon upptäcker att den trygghet som ska garantera alla medborgare en skälig levnadsnivå inte längre gäller.

– Nej. Det handlar inte om en cynisk syn på vänskap utan om överlevnadsångest. Den som svälter, den som riskerar att bli vräkt eller den som riskerar att elen stängs av imorgon kan ha svårt att babbla om vanliga kompisämnen. Den som är besatt av hunger måste få fråga om vännen kan hjälpa till med några tjugor. Vänskap är att hjälpas åt.

Varför är det så svårt att förstå den enkla matematiken i att den som är utan pengar också blir utan mat?

– I Sverige är vi inte vana vid tanken att folk kan svälta. Svårast verkar det vara att begripa att någon med lägenhet och socialt liv ändå kan äta stekmargarin

I Sverige kan folk inte begripa att någon med lägenhet och socialt liv ändå kan äta stekmargarin för att inte akut svälta ihjäl.

Vännerna förstår inte. För dem handlar ju mat om en ny diet, inte om att äta sig mätt. Att ha råd att resa är att flyga till andra sidan klotet, inte att ta tricken till andra sidan stan.

»Fattigfällan« har fått ett översvallande gott mottagande, däribland en nominering till Augustpriset, men en av recensenterna knorrade magsurt om att Beata i boken tycks vilja använda sina vänner som bankomater. Kvinnotryck ställer frågan till författaren:

Ska den som är hungrig behöva uppträda som en glädjeflicka?

FATTA HUR FATTIGA HAR DET!

»Jag skulle vilja binda fast en drös med människor och tvångsläsa Fattigfällan för dem«, säger Charlotta von Zweigbergk, bokens författare.

för att inte akut svälta ihjäl. Många envisas med att tro att »inga pengar« är synonymt med »ont om pengar just nu«.

En av bokens beskaste ironier är att huvudpersonen blir småfet trots att hon jämt går hungrig, vilket beror både på att hunger föder begär efter fett och socker och att storpack med dåliga kakor är billigare än näringsriktig mat. Marie Antoinettes bevingade yttrande, om att folket väl kunde äta kakor om de inte hade nog med bröd, har alltså absurt nog besannats.

Var finns dagens motsvarighet till Marie Antoinette, och vad vill du göra med hen?

– Åh, jag skulle vilja binda fast en drös med människor och tvångsläsa »Fattigfällan« för dem. Västerländsk fattigdom leder ofta till övervikt och det handlar om brist på pengar och inte om att den fattige har svårt att begripa kostråd eller har sämre karaktär.

Utan **kött** ser han **rött**



**En man är ingen kossa som betar gräs.
En man är den som äter kon.**

TEXT: UNNI DROUGGE | FOTO: WIKIMEDIA CC (VARG) OCH TUMBLR

DET SOM ÄR »av kött och blod« är verkligt. När något fattas behövs det »kött på benen«. Kött är en riktigt köttig sak. Kött är manligt.

GRÖNSAK ÄR PASSIVITET. Ett vårdpaket. En som vegeterar. En grönsak är bara en bisak. Grönt är kvinnligt.

DEN FRANSKA socialantropologen **Priscille Touraille** blev mycket omstridd då hon 2008 hävdade att kvinnor generellt är mer småväxta än män för att männen en gång i tiden började roffa åt sig allt kött så att kvinnorna fick nöja sig med det som växtriket hade att erbjuda. Genom evolutionen omformades därför kvinnans anatomi, och enligt forskarna som stödjer tesen har detta försvårat kvinnans barnafödande. Även om slutsatsen fått massiv kritik råder det knappast några tvivel om att kött är mannens heliga ko och att män i allmänhet fnysar åt grönsaker.

DEN KÄNDA djurrättsaktivisten **Carol J. Adams** skriver i sin bok »The Sexual Politics of Meat: A Feminist-Vegetarian Critical Theory«, att män inte sällan ursäktar sitt våld mot kvinnor med att kvinnan underlåtit att lägga kött på hans tallrik och därmed ifrågasatt hans manlighet. Ingen »riktig« man vill ju rasa ner till kvinnans grönsaksknaprande nivå.

FÖR VISST föredrar alla tjejer och kvinnor att mumsa i sig sallad medan männen får hugga tänderna i en blodig biff?



Maturbation – den

UNDER 1800-TALET var onani inte bara en synd utan ofta också en diagnos. Yrkesgrupper inom mentalvård och skola slog larm om onanins epidemiska spridning. Den som inte kunde hålla händerna på täcket underkastades därför diverse tekniska och medicinska ingrepp, exempelvis fastbindning, irriterande salvor eller en ring över ollonet. Vilka det var som hängav sig åt masturberandets moraliska förfall tyckte man sig kunna avläsa i både beteende och yttre kännetecken, bland annat tystlåtenhet och finnig hy.

I VÅR TID är lustfyllt ätande inte bara en synd utan ofta också en diagnos. Yrkesgrupper inom vård och omsorg slår larm om ätstörningarnas stora utbredning. Den som saknar karaktär att avstå från omoraliskt goffande erbjuds därför dieter, terapier och kirurgiska ingrepp, exempelvis förkortning av tunntarmen eller en inopererad ballong i magsäcken. Vilka som ger sig hän åt dessa motbudande matorgier avslöjas genom fylliga kroppsformer och ett suspekt utanförskap.

PÅ 1800-TALET var det unga män som straffades om de inte följde den nya manlighetens ideal av kroppsdisciplin. Idag är det kvinnor som skmmas för att de trotsar normen. Då gällde det masturba-tion, idag maturbation. Men moralpaniken är sig lik.

TEXT: UNNI DROUGGE

Muck mot **matmoral**



FOTO: KEEMI

Mukbang är ett sydkoreanskt internetfenomen som fått viral spridning. Den som vill kan se det som en proteströrelse mot matmoralismen eftersom det hela går ut på att glatt och ogenerat vraka i sig mängder av fettdrypande käk framför en webbkamera. Sås och olja rinner längs haka och mungipor till ett ackompanjemang av smackanden, slafsanden och sörplanden, uppblandat med rejäla rapningar. Allt är tillåtet utom städad bordsskick.

Smygsynden

När hustrun var bortrest bestämde sig mannen för att fräscha upp deras badrum. Men när han slitit bort den gamla golvmattan upptäckte han att frugan levtt ett dubbelliv. Under golvet låg tusentals hopknycklade förpackningar som innehållit godsaker hon ätit i smyg. Genom ett litet hål intill toasitsen hade hon gjort sig av med bevismaterialet. Numera räknas även »secret eating« in bland ätstörningarna och enligt en undersökning från 2014 är minst 60 procent av västvärldens kvinnor smygätare.



FOTO: CORIE HOWELL/FICKR

7

Vem är det som (v)äger

Sockerskatt är bra för alla!



FOTO: KZ CLEAN EATING

Skribenten, programledaren och företagaren **Katrin Zytomierska** väckte starka känslor när hon satt i soffan hos Malou för drygt ett år sedan och stod upp för åsikter hon redan tidigare retat upp många med, som att tjocka människor är lata, fula, äckliga och olyckliga. Idag är hon mildare i tonen, men hon håller fast vid att den kroppspositiva rörelsen är problematisk, även om hon tycker att det är »fantastiskt« om man har en positiv inställning till sin kropp:

– Jag tycker att alla borde älska sina kroppar, det är just därför jag förespråkar en sund livsstil. Att den här rörelsen växt fram som ett slags protest mot en sund livsstil känns för mig väldigt märkligt.

Håller du fast vid att tjocka människor inte kan vara lyckliga?

– Personligen så har jag inte varit lycklig under de perioder som jag har varit överviktig. Jag är lyckligare när jag

kan böja mig ner för att knyta skorna, leka med barnen i parken eller springa till bussen utan att flåsa.

– Jag vill att så många som möjligt ska må bra, fortsätter hon. Det tjänar vi alla på, både som individer och som samhälle. Att höja skatten på det som är skadligt för människor låter klokt i mina öron. Höj skatten på socker, tobak och uppenbart onyttiga produkter och sänk skatten på det som gör gott, som grönsaker och rena ekologiska produkter.

Zytomierska lyfter inte bara fram samhällsekonomin, utan också föräldraskapet som ett skäl till att leva hälsosamt:

– Jag vill leva länge och samtidigt vara frisk, framförallt för mina barns skull.

Upplever du aldrig att fixeringen vid kroppen tar alldeles för mycket tid och energi från kvinnors liv?

– Jag tror att det viktigaste är att man har en balans. Varken män eller kvinnor är skapta för att vräka i oss skräpmat och låta kaloriintaget överskrida det vi förbrukar om dagarna. Bra kost och träning är nyckeln till ett långt och lyckligt liv.

Att den kroppspositiva rörelsen växt fram som ett slags protest mot en sund livsstil känns väldigt märkligt. Jag var aldrig lycklig då jag var överviktig.



Medan alltför ansluter sig till den kroppspositiva rörelsen höjs röster från annat håll om samhällsåtgärder mot övervikt. Kvinnotryck har låtit två tjejer från vardera lägret motivera sina ståndpunkter. På ena sidan står bloggskan och företagaren **Katrin Zytomierska** och på den andra står kroppspositiva instagrammerskan **Charlotta Björk**.

I Storbritannien har man infört skatt på läsk för att råda bot på hälsoproblem. Ett liknande system finns i en rad andra länder och även i Sverige höjs nu röster för liknande skatter, bland annat från samhällsdebattören **Göran Greider** som menar att sockerskatt kan motverka övervikt som »orsakar stort lidande bland många svenskar« (Dala-Demokraten 2016/06/07).

Parallellt med kriget mot sockret fortsätter den kroppspositiva rörelsen att växa. En rörelse som menar att extra vikt inte behöver innebära varken hälsofara eller lidande, som vill ge fingret åt inskränkande skönhetsnormer och hylla olika sorters kroppar.

Bloggskan och företagaren **Katrin Zytomierska** betonar föräldraskapet som en viktig anledning till att försöka

den sanna lyckan?

Är det så jobbigt att se tjocka människor?

Charlotta Björk, eller beyonce-bjorck som hon kallar sig på Instagram, använder sin kropp för att uttrycka normkritiska och feministiska åsikter, ofta på ett humoristiskt sätt. Charlotta berättar om ett halvt liv med ätstörningar, träningsmani och hemsnickrade, näringsfattiga dieter:

– Det var efter graviditeten som jag förstod att jag hade trott att jag var frisk, men att jag under alla dessa år bara hade varit »normal« på grund av enorm självkontroll. Mitt utgångsläge är att jag alltid har varit stor.

CHARLOTTA BÖRJADE följa olika kroppspositiva Instagramkonton och la upp en bild på sin mage med bristningar.

– Det kändes fruktansvärt, det var inte längesen jag hade sex i mörker för att jag skämdes så. Men jag möttes av oändligt mycket kärlek.

– Jag har alltid försökt passa in i mallen för att bli accepterad, älskad, knullad, fortsätter Charlotta. Men jag vill inte att min identitet ska utgöras av vad jag äter eller av mina ätstörningar. Nu kan jag äta en pizza och behålla den, det är frihet.

Charlotta menar att samhällsnyttan används som ett svepskäl när det egentligen handlar om att folk tycker det är jobbigt att se tjocka människor.

– Alla överviktiga har inte högre behov

av sjukvård. Tjocka är inte en homogen grupp där alla mår likadant. Alkohol-konsumtion, Extremsport och tränings-skador kostar också pengar för samhället, men det pratar vi inte lika mycket om.

Men är det inte väldigt mycket fokus på kroppen, även inom den här rörelsen som ska göra upp med kroppsnormer?

– Rörelsen handlar ju om kroppar. Min kropp har använts som ett vapen mot mig själv, nu är den mitt vapen. Det är jag som avgör om jag är sexig eller inte.

Är det inte en ganska självcentrerad rörelse?

– Jag måste använda det enda perspektiv jag har, mitt eget. Jag har så många olika människor som följer mig på Instagram att ett »vi« kan upplevas som exkluderande.

Charlotta berättar om hur föräldraskapet hjälper henne att kämpa mot de destruktiva kroppstankarna:

– När jag vägde 20 kilo mindre vågade jag inte bada för att jag kände mig

tjock. Du måste få leka med ditt barn oavsett hur din kropp ser ut. Du måste få lov att känna så mycket självkärlek att det är okej att bada. Jag vill inte att mitt barn ska växa upp med en mamma som hatar sin kropp.

Vad är nyckeln till ett långt och lyckligt liv?

– Acceptans och öppenhet, mot sig själv och andra.



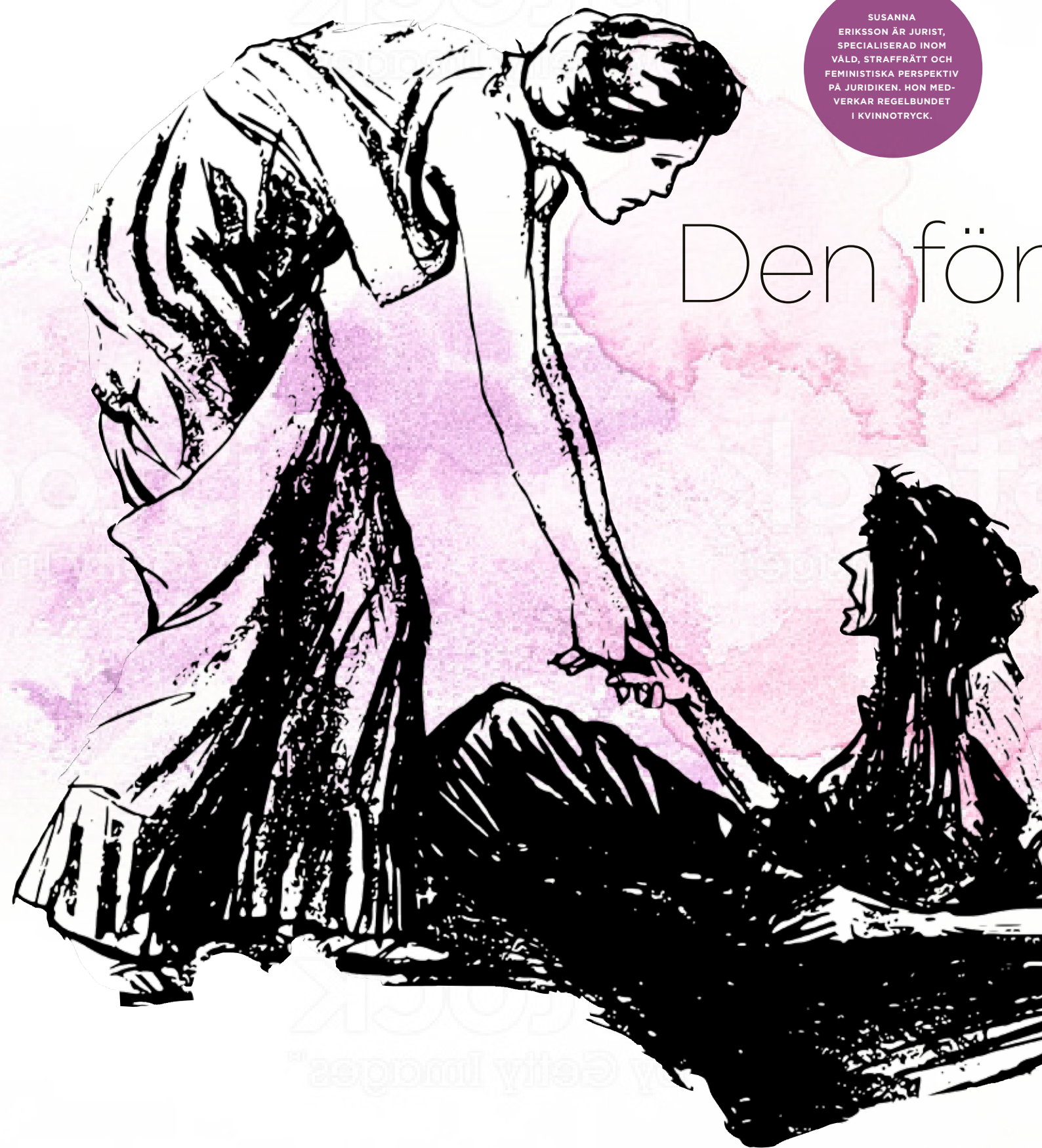
leva ett sunt och lyckligt liv. Det gör även kroppspositivisten och instagrammaren **Charlotta Björk**. Men de har olika syn på vilken väg som leder till hälsa och lycka.

Det var inte länge sen jag hade sex i mörker för att jag skämdes så över min kropp.

TEXT OCH
INTERVJUER
KAJSA LEO

SUSANNA
ERIKSSON ÄR JURIST,
SPECIALISERAD INOM
VALD, STRAFFRÄTT OCH
FEMINISTISKA PERSPEKTIV
PÅ JURIDIKEN. HON MED-
VERKAR REGELBUNDET
I KVINNOTRYCK.

Den för



I det gamla fattig-Sverige fick ensamma mammor tacksamt ta emot mat från snälla tanter som ordnat insamlingar. Men sedan fick alla det bättre och att äta sig mätt blev en rättighet, inte en gåva att vara tacksam över. Den rätten skrevs in i Socialtjänstlagen och blev en del av välfärdsstaten. Men nu måste alltfler ensamma mammor åter vända sig till de snälla tanterna. Välgörenhetsorganisationerna finns kvar. Men vad hände med välfärdsstaten?

svunna maträtten

För de flesta i Sverige idag är det en självklarhet att kunna sätta mat på bordet för sig själv och åt sina närmaste. Men det gäller inte alla. Hur hanterar det allmänna detta? Enligt socialtjänstlagen är det kommunens socialtjänst som har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp de behöver. Socialtjänstlagen anger också att den som har behov som inte kan tillgodoses på annat sätt har rätt till bistånd från kommunen, upp till skälig levnadsnivå. »Tillgodoses på annat sätt« innebär inte att den enskilde först måste ha bitt anhöriga om hjälp eller vänt sig till någon välgörenhetsorganisation utan handlar bland annat om socialförsäkrings- och andra former av ersättningar eller insatser som inte regleras av socialtjänstlagen. Tanken är alltså att i välfärdsstaten Sverige ska ingen behöva vara beroende av hjälp från anhöriga, vänner eller välgörenhet – det allmänna ska säkerställa att alla kan leva på en skälig levnadsnivå.

SAMTIDIGT SOM lagstiftningen ger oss det här grundläggande skyddsnätet finns det många organisationer inom civilsamhället som arbetar med välgörenhet för dem som av olika anledningar är fattiga eller behöver hjälp. På sociala medier erbjuds och fås hjälp både vid akuta situationer och för varaktiga behov. Välgörenheten som fanns innan välfärdsstaten bildades finns kvar, och i takt med att välfärds-

statens skyddsnät urholkas är det kanske dit vi åter är på väg?

I EN RAPPORT från Ersta Sköndal Högskola visas att 60 procent av de cirka 25 000 insatserna från Stockholms stadsmission under 2014 rörde mat eller matsubventioner. Majoriteten av dem som fick hjälp från Stockholms stadsmission

stående mammor. Det är kvinnor som återigen görs beroende av välgörenhet för att kunna sätta mat på bordet åt sina barn. Där maträtten mamman serverar är en gåva från välgörare snarare än den rättighet hon enligt socialtjänstlagen ska ha. Samtidigt är det också främst kvinnor som både jobbar inom välfärdsstaten (till exempel på socialtjänsten) och engagerar

När socialtjänstlagen trädde i kraft var skälig levnadsnivå det som en låginkomsttagare på orten normalt kan kosta på sig.

var personer som redan hade långvarigt ekonomiskt bistånd från socialtjänsten. För dem var också mat eller matsubventioner den vanligaste hjälpen.

HAR DET ALLTID varit så att samhällets stöd inte räcker till? När socialtjänstlagen trädde i kraft 1982 definierades skälig levnadsnivå i propositionen som vad en låginkomsttagare på orten normalt kan kosta på sig. Det var alltså klart och tydligt att det allmänna skulle ta ett stort ansvar för människornas grundläggande behov. Sedan 1982 har det med andra ord skett en allvarlig urholkning av kommunernas insatser.

SOCIALRÄTTSFORSKAREN Lena Wennberg visar att de som drabbats hårdast av denna urholkning är ensam-

sigt ideellt för välgörenhet och med att hjälpa anhöriga. Urholkningen av välfärdsstaten drabbar därför främst kvinnor och sker på bekostnad av kvinnors liv, ork och deras och barnens möjligheter att få äta sig mätta.

60%

AV DE CIRKA 25 000 INSATSERNA FRÅN STOCKHOLMS STADSMISSION UNDER 2014 RÖRDE MAT ELLER MATSUBVENTIONER.

MÄN SOM MATAR KVIN

och kvinnorna som hatar att äta

Det finns kvinnor som göds till döds av män. Dessa män kallas feeders och företeelsen har bildat en särskild genre inom porrindustrin. Kvinnor som med drastiska metoder minskar sitt kroppsomfång är däremot vardagsmat. Men forcerad och snabb viktnedgång är också skadligt för kroppen. Ett annat ord för båda dessa företeelser är kvinnomisshandel. Med maten som vapen formas och deformeras kvinnors kroppar, med risk för liv och hälsa.

TEXT: ELLINOR GOTBY ERIKSSON | ILLUSTRATION: LISA MEDIN

Vad är skillnaden mellan så kallad feedism, som går ut på att göra kvinnor sjukligt överviktiga, och en väletablerad fett-skräck som tvingar flickor och kvinnor att banta bort sig själva? Ingen alls, menar många experter.

Det är visserligen lättare att peka ut en enskild förövare när en kvinna göds till att bli sängliggande än när en kvinna svälter sig, eftersom den sistnämnda »bara» följer ett ideal. Den misshandel hon utsätts för är ju normaliserad, med hela samhällsideologin som auktoritär lobby. Men förtrycket ser likadant ut i båda fallen. Det handlar om makt,

Images: Affect, Body Image and Fat in media» om hur mekanismerna bakom feedism är desamma som när en kvinna indoktrineras till att underkasta sig ensidiga och inte sällan hälsovådliga dieter. Skillnaden är bara att den hårt nerbantade kvinnan får beröm för att hon varit »duktig» och disciplinerad. Men i båda processerna ingår före-och-efter-bilder, och målet är att reducera kvinnan till endast en fysisk kropp utan egen vilja och därmed lätt att manipulera. Från funktionell till dysfunktionell, från fri till fängslad.

Biologister, eller psykoanalytiskt sinnade filosofer, skulle kanske förklara

Sluta skratta åt viktskämt!

Lucy Andersson är klinisk sexolog och kurator och har arbetat både med mäns våld mot kvinnor och ätproblematisering. Hon tror att matkontrollen är lika gammal som sexismen själv.

– Kvinnor och flickor har inte samma mänskliga rättigheter som pojkar och män när det kommer till att få sina behov tillfredsställas. Grundläggande behov som mat, sömn, närhet och sexualitet har genom tiderna beskrivits och anpassats. Att ständigt ifrågasätta någons behov är en effektiv form av maktutövande, och att göra rätt ligger alltid utanför kvinnans egen svär, säger hon.

Lucy Andersson tror ändå att det finns flera sätt att värja sig mot svält- och gödningsvåldet.

Att påminna sig om sitt eget inflytande på andra kvinnor och flickor är ett av dem, menar hon.

– Fråga dig själv hur mycket du kommenterar andra kvinnors utseende, hur mycket du analyserar någons matlåda. När någon kommer med ett viktskämt, säger du ifrån eller skrattar du med?

Kvinnan matar sitt foster genom sin livmoder, och senare sitt barn med sina bröst, alltså blir föda ett givet maktredskap i ett patriarkat.

oavsett om makten utövas av personer eller institutioner. Gemensamt är att de designar en fantasikropp utifrån egna premisser, och de som ska transformeras är främst kvinnor.

Medieforskaren Katarina Kyrölä skriver i sin doktorsavhandling »The weight of

denna omvandling av mat till kvinnofientliga vapen med att fertila kvinnor ÄR mat. Kvinnan matar sitt foster genom navelsträngen, och senare sitt barn via bröstet, alltså är det hon som har den ursprungliga makten över barnets behov av föda, och därmed blir också födan ett givet maktredskap i ett patriarkat. Ur ett annat perspektiv kan maten som vapen ses som en metafor för hur samhället ständigt konsumerar kvinnan. Det är trots allt en tröstande tanke, för om mat bara är ett av tusen manliga maktredskap så är det också lättare att ta tillbaka makten över ätandet.



NOR





Ner från vågen och upp på barrikaderna!

I journalistkretsar var Julia Skott känd som en brainy tjej med rappt intellekt och vass penna, med egna ord »pangbrud och skjutjärnsjournalist«. Men det var när hon kom ut med boken »Kroppspanik – fett, lögnar och sjukt onödigt ångest« som det small till på allvar. För då hade Julias skott punkterat myten om den farliga fetman. Det är fettskräcken som är den verkliga faran, menar hon.

TEXT: ELIN TJERNSTRÖM | FOTO: NICOLINA KNAPP

Julia Skott har ett långt cv. Bland annat var hon med om att starta och driva podden »Maktministeriet«, där de nya makthavarna och konstellationerna inom den snabbväxande digitala mediesektorn ivrigt dissekerades. Hon skrev också regelbundet i den ansedda populärkultursajten »Weird Science«, där hon betitlade sig »pangbrud och skjutjärnsjournalist«. Dessutom har hon en magisterexamen i filmgenren romcom (romantiska komedier).

Men idag träffas vi för att tala om matens roll i det moderna samhället, det som Julia med en mix av humor, vardagsbetraktelser och fakta vänt och vridit på i boken »Kroppspanik – fett, lögnar och sjukt onödigt ångest«.

KROPPSIDEAL HAR ALLTID funnits, även om skepnaden varierat. Idag styrs den av marknaden. Om någon berättar för dig att du måste ha spansks, foundation, korsetter eller hårfri len hud för att vara vacker, sitter samma någon och tjänar pengar på det. Teorier finns också om att kvinnans större rättigheter kommer i sällskap med ett snävare ideal, som för att stänga in henne. Det är den teorin Julia ringar in med den briljant slagfärdiga inledningsfrasen: »Står vi på vågen står vi inte på barrikaderna«.

Inte heller tajmingen kunde ha varit bättre. Boken kom 2013, precis när kroppsaktivismen börjat vakna här i Sverige, och blev en vägröjare för den kroppspositiva rörelsen. Liknande litteratur från Storbritannien och USA fanns redan då, men var inte lika relevanta då eftersom de speglade andra förhållanden inom exempelvis skola och sjukvård än de som vi är vana vid.

– Det fattades en svensk motsvarighet, så jag fixade det, förklarar Julia. Jag fyllde helt enkelt en lucka. Jag hade ju tagit upp samma saker i bloggform, poddar och debatter men med en bok kunde jag samla mina tankar på ett ställe. En bok ger också större tyngd och är svårare att vifta bort.

Matens huvudsakliga uppgift må vara att ge människan energi och näringsämnen för att klara dagen. För att växa. För att kunna leva. Men idag är maten mer som en religion och vad du äter säger vem du är. Håller du med om det?

– Jag kanske har mer energi än vett, svarar Julia rappt men blir sen allvarlig. Det finns en värdering i mat och ämnet är så laddat, fortsätter hon. Mitt val handlar inte bara om mig, utan det lägger också en värdering över ditt val. Om du vill ha en bulle och jag avstår föder det tankar hos dig. Är hon hälsosammare? Tycker hon att jag ska avstå också? Alla tankar på,

om och kring mat skapar en hets. Vad ska jag äta? Vad tycker de runt mig om min matlåda? Kan jag ta den där efterrätten eller vad tänker du om mig då? Den stora frågan det mynnar ut i är: Får jag vara tjock?

Den stora frågan ”
allt mynnar ut i är:
Får jag vara tjock?

Beror inte det på en samhällelig överenskommelse om att man kan se på en människa om hen är hälsosam? Är du tjock så lever du onyttigt. Är du smal är du hälsan själv.

– Fast det funkar ju inte så, svarar Julia. Men enligt samhällets normer är en tjock människa inte frisk och sund, och då förväntas man vilja bli smal.

Din bok »Kroppspanik« tar upp frågor kring hälsa, BMI och välmående. Vad har du själv för tankar kring hälsa? Vad är egentligen hälsosamt?

– En hälsosam kropp är en kropp som mår så bra som den kan. Alla kan inte springa varje dag, och det måste få vara okej. Man ska göra det man klarar av.



Julia Skott

ÅR: 34

BOR: Sköndal, småhemlig förort i södra Stockholm, med katterna Saskia och Tesla och personen hon är gift med.

GÖR: Journalist, författare, poddare, keramiker.

NU: Frilansar, jobbar med nytt bokprojekt.

VILL: Att 2017 skärper sig och blir bra.

FEMINISTISK FAVORIT: Unga tjejer! Fan vad de kan och orkar.

MOTTO: Ähmen vafan.

vegankost, men i gengäld kan ambitionen att äta sunt kräva så mycket tankeverksamhet att det leder till begränsningar på andra områden.

– Då har du inte en balans, konstaterar Julia, och då blir det inte bra det heller. Man måste ha en realistisk syn på sin livsstil och sitt ätande. Det måste vara så att man klarar av det.

JULIA TYCKER att man ska lyssna på kroppen. Det kanske inte är jättebra att äta godis en hel eftermiddag, men är du trött kanske det hjälper till att hålla dig vaken, och då blir det viktigare än vad du äter. Poängen är att aldrig tänka i termer av misslyckande.

– Bara för att jag missar att betala en räkning så ger jag ju inte upp allt, förklarar Julia. Jag tänker att »jahapp, nu blev det så, men det är bara att gå vidare«. Samma förhållningssätt skulle jag vilja se i relationen till mat. Det är inte hela världen om man äter onyttigt eller för mycket nån dag.

Hur bryter man då ett mönster som tycks sitta så djupt rotat i oss? Hur ska vi komma ifrån allt fokus vi idag har på maten?

– Vi kan ju börja med att prata om annat. För helt ärligt, nog finns det roligare saker att avhandla än om jag har quinoa eller matvete i lunchlådan. Det har gått slentrian i att prata om mat, ungefär som att prata om vädret, fast med skillnaden att vi inte lägger värderingar i vädret.

Men är inte det lättare sagt än gjort? Hur kan vi göra oss neutrala inför nåt

kanske helt enkelt inte var sugen. Eller om nån säger att det är svårt att hitta små byxstorlekar kan det ju faktiskt vara ett neutralt konstaterande och inte ett fiskande efter komplimanger.

Men så har det väl inte alltid varit för dig?

– Nej, svarar Julia och berättar att hon som yngre led av åtstörningar. Det började med att hon blev mobbad och kände sig ful, fel och tjock. Som så många andra tjejer straffade hon sig själv genom att låta bli mat.

– Det som är konstigt är väl snarare att inte alla har fått åtstörningar i dagens samhälle, säger hon. För att komma undan det måste man ha en massa tur.

Är det inte extra skämmigt för feminister att fastna i åtstörningar? Vi är ju så pålästa och medvetna om mekanismerna som ligger bakom...

– Jo, så är det. Då är det inte bara åtstörningarna i sig som känns som ett misslyckande. Då är man även en »misslyckad feminist«. Men det går ju inte att som individ stå emot trycket från ett helt samhälle. Ingen skulle säga »du borde kunna stå emot cancer« till en som utsatts för strålning.

Hur har du det med maten idag, då?

– Jag behöver fortfarande tänka på vad jag äter, men då handlar det om att undvika födoämnen som kan framkalla allergier och vilken mat som ger mig tillräcklig energi för att klara av dagskraven. Däremot köpslår jag inte med mig själv. Vill jag ha den där chokladen kanske jag

” En hälsosam kropp är en kropp som mår så bra som den kan. Det är inte hela världen om man äter onyttigt eller för mycket nån dag.

Finns det inte en risk att den här kroppspositiva synen bara får oss att fastna ännu mer i tankar på mat och utseende?

Julia menar att det är just det hon vill styra bort tankarna från. Kroppen kanske mår bra rent fysiskt av att exempelvis äta

som är laddat och ångestfyllt för så många?

– Genom att försöka ta människors val för vad de är, och låta bli att värdera dem. Vill nån äta en bulle så varsågod, och låter nån bli behöver det inte bero på bantning eller på att vilja visa sig »duktig«. Hen

5

Skotts 5 hot shots med Romcomsmak*

låter bli om jag snart ska äta ett mål mat, men behöver jag den extra energin den kan ge, eller om jag bara är sugen, så äter jag den. Jag undviker att tänka i termer som »förtjänar«, »borde« och »syndig«. Det kommer det verkligen inget gott ur.

I SVERIGE GES DET i genomsnitt ut en kokbok om dagen, vi sitter och porrdreglar framför matlagningsprogram, våra kök är utrustade med högteknologiska maskinparker, men vi har knappt tid att själva laga mat och njuta av en gemensam måltid. Småflickor har redan lärt sig bantningsknep, deras mammor jagar nya dieter, livsmedelsindustrin tär på jordens resurser och mitt i allt detta ska vi vara miljömedvetna och äta hälsosamt och träna bort vartenda kilo som sticker ut ur det normpressade smalhetsidealet, om vi inte vänder oss till plastikkirurgin som ständigt står redo att suga fett och pengar ur oss. Och det enda vi får ut av denna tid- och pengaslösande matstress är mer ångest – sjukt onödig ångest!

Men sedan Julias bok »Kroppspanik« fick sitt enorma genomslag har det ändå hänt en hel del. Dagens breda uppslutning kring aktiv kroppspositivism tyder på att fler tjejer och kvinnor nu kliver av vågen och upp på barrikaderna istället.

– Min önskan är att boken ska vara totalt ointressant om 50 år, avslutar Julia Skott, som själv gått vidare och skrivit »en ärlig, sur och humoristisk samling stickbekännelser« med titeln »Håll käften, jag räknar!« Och då är det alltså maskor och inte kilon som räknas.

En feminist med ätstörningar känner sig inte bara misslyckad för att hon är ätstörd, hon känner sig också som en »misslyckad feminist.

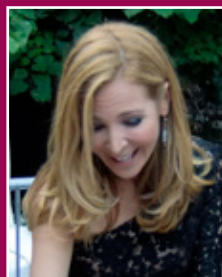
”



1 Uma Thurman



2 Meg Ryan



3 Jennifer Westfeldt



4 Barbara Brylska



5 Halle Berry

- 1 Sanningen om katter och hundar
- 2 När Harry mötte Sally
- 3 Kissing Jessica Stein
- 4 Ödets ironi
- 5 Boomerang

*Julia Skott är romcomnörd och har en magisterexamen i romantiska komedier

4 SÄTT ATT FORSLA FETT

Ska man vara fin får man lida pin

Knappknepet



Magoperationer mot fetma firar ständigt nya triumfer. Nu erbjuds en tömningsknapp utanpå magen så att man helt enkelt kan hålla bort den mat man ångrar att man åt. Hjälper inte det finns numera även hjärnkirurgi som vapen mot det önskade fettet.

Fettskitartrickset

Vid millennieskiftet hårdlanserades mirakelmedicinen som orsakade rusning till husläkaren. Vem ville inte kunna njuta av fet mat och sen bara bajs ut fettet? Baksidan (!) blev att många »shartade« på sig. Det var nämligen inte så lätt att känna skillnaden mellan den vanliga varmluften och fettet som ville ut samma väg. Så fick även kvinnor bromsspår i underbyxorna.

Knarkeffekten

I Spanien såldes det centralstimulerande narkotikapreparatet Preludin över disk på 1960-talet och kvinnor vallfärdade till den sydliga solen för att få sig en speedad bantningskur. Det ledde förstås till att många blev narkomaner på kuppen, men vad väger ett långt och anständigt liv jämfört med ett magert pundarliv?

Godisdieten

Britt Ekland lär ha levt på sega rättor, så varför skulle det vara fel att bara äta fettfritt godis? Godisbantning dyker upp med jämna mellanrum, och det är väl klart att vi gärna offerar tänder och hälsa om vi under tiden får suga på den goda karamellen. Sen att det inte gjorde oss smalare är smällar man får ta.



Ska kvinnor svälta för att behaga män?

Nästan alla kvinnor runt omkring mig har, oavsett ålder, ett komplicerat förhållande till mat och kropp. Härondagen fick jag en snapchat från en väninna där hon hade fotat sig och sin pojkvän när de åt, med texten »Kolla min kvinnliga mat och min pojkväns manliga mat«. Hennes mat bestod av en sallad medan pojkvännens av tre stora hamburgare med tre stora pommes och en stor cola. Även maten vi äter har alltså kvinnliga och manliga förtecken.

SJÄLV ÄTER JAG NOG i så fall som en man. Det vill säga, jag tänker väldigt sällan på vad jag ska äta och inte äta. De som känner mig känner också till min stora förtäring för kurdisk mat. Och den kan vara både nyttig och onyttig. Det viktigaste är att den är njutbar, och det är alltid min mammas fantastiska mat. Utöver det älskar jag knapriga pizzor och hamburgare. Men råkar jag någon gång äta en sallad till lunch får jag ofta frågan om jag inte ska äta något mer – jag är ju så smal. Den frågan är det bara kvinnor som ställer. Ofta vill jag därför svara med att fråga varför vi kvinnor är så fixerade vid hur andras kroppar ser ut och vad vi borde äta och inte äta för att passa in i normen.

Det enda vi åstadkommer när vi kritiserar och kommenterar andra tjejers och kvinnors kroppar och matvanor är att göda den manliga normen.

MEN SVARET VET JAG JU REDAN. Vår uppväxt formar både vår självbild och vår inställning till mat. Våra föräldrar är i sin tur påverkade av normer kring ätande och vad som är »kvinnligt« och »manligt«. Ingen kan stå helt fri från sin sociala och kulturella kontext. Och även om föräldrarna försökt ge sina döttrar sunda värderingar och självrespekt möts de ändå av en sexistisk kvinnosyn i andra sammanhang.

MÅNGA AV DE kvinnor och tjejer som jag jobbade med när jag var jourkvinna mår dåligt av att alltid jämföras med andra kvinnor. När de levde med mannen som utsatte dem för våld fick de ofta höra hur fula, feta och äckliga de var. Det fanns till och med kvinnor och tjejer som uppgav att männen förbjöd dem att äta vad de ville för att de skulle motsvara den idealkropp som mannen önskade att de hade. Oftast fick de gå till sängs hungriga då allt de fått i sig under dagen var grönsallad eller soppa.

VAD SÄGER OSS detta egentligen? Ska kvinnor svälta i ett våldande land för att behaga sina män? Och som om inte det räckte

håller alltså även vi kvinnor på med denna energiska övervakning av varandras kroppar, vad vi äter och hur vi äter.

DET ENDA VI åstadkommer när vi kritiserar och kommenterar andra tjejers och kvinnors kroppar och matvanor är att göda den manliga normen. Jag skulle önska att vi istället protesterade mot den. Att vi slutar låtsas vara mätta eller petar i en sallad när vi lätt skulle kunna vräka i oss tre stora hamburgare med tre stora pommes och en stor cola, så som min väninnas pojkvän gjorde helt ogenerat på Snapchat. Och sedan rapa högt och belåtet. För det är faktiskt lika »kvinnligt« som »manligt« att vara hungrig som en hel karl. Och mätt som en hel kvinna.

ZOZAN INCI
Ordförande i Roks



FOTO: HELENA KARJALAINEN

Vi lever i ett ätstört sam

SÅ HÄR GJORDE VI

Många stödsökande som tjejjourerna har kontakt med vill prata om mat.

På Tjejjouren Ronja finns strategier för att leda in dessa samtal mot det verkliga problemet. Här berättar de om hur de bemöter tjejers matnojoj.

TEXT OCH FOTO: LINN ENGBLOM

På Kvinnohuset i Västerås träffar Kvinnotryck Elin Öst och Tove Engström, båda anställda på Tjejjouren Ronja. I deras mysiga samtalsrum med öppen spis sätter vi oss för att prata om tjejer och mat.

Hur ofta får ni frågor som rör kost och ätande?

– Tjejer med ätstörningar hör av sig hit varje vecka, svara Tove snabbt. Det framgår ofta inte direkt att det är det som är problemet. Det är många som mailar, de frågar »Jag väger så här mycket och är så här lång, är det normalt?« Eller så undrar de vilken diet de kan prova för att gå ner i vikt.

TOVE OCH ELIN SAMTALAR VID KÖKSBRDET.



hälle!

Hur bemöter ni det, när någon hör av sig och vill ha bantningstips?

– Då säger vi att vi inte ger såna tips. Vi frågar om annat, »Hur kommer det sig att du vill prata om det här, hur ser ditt liv ut, hur mår du?«, istället för att prata kost, berättar Tove.

– Jag brukar prata om media också, säger Elin, vad vi får för signaler redan när vi föds och vad vi matats med sen dess. Jag tror att många behöver höra det, att det inte är konstigt att vi påverkas av vad vi har omkring oss. Vi lever i ett ätstört samhälle.

– Vi i tjejjouren pratar också med varandra, fortsätter Tove, att vi hamnar i det här tänket: »Borde jag äta den här bullen?«, även om man inte har en sjukdom. Att prata om det kan göra att det lättar lite. Vi sätter det i ett större perspektiv.

På många arbetsplatser är det vanligt att prata om bantning och kropp i lunchrummet. Hur gör ni för att undvika det?

– Vi pratar inte så här. Och om det skulle komma upp får vi påminna varandra, säger Elin.

– Vi är inte fria från det, säger Tove, att påverkas av ideal, men jag märker i alla fall en stor skillnad när jag är här på Kvinnohuset, det är en annan känsla här.

OFTA KOPPLAS MAT och ätande ihop med kropp och dieter. Men det finns ju en annan diskussion i samhället nu om vad man ska äta. Det ska vara ekologiskt, närproducerat, inga snabba kolhydrater. Socker jämförs i vissa sammanhang med gift. Man försöker få bort det från kropp – vill inte gärna säga att man bantar, utan man »äter hälsosamt«.

– Det är ju en trend det också, menar Tove. På 80-talet var det mycket bantning och dieter, nu är det »rätt sätt« att äta. Om man har en ätstörning kan man gömma sig i det också, man säger att man vill vara hälsosam. Då får vi fortsätta ställa frågor om det, »Mår du bra? Jag tycker inte du ser så glad

ut.« Vända fokus och inte gå i fällan att prata om innehåll i maten.

– Det är de här tjejernas sätt att ha kontroll. De kanske lever i en relation där de blir utsatta för våld, eller har en otrygg situation hemma. Vi förstår varför beteendet kommer, men genom att inte fokusera på mat kan vi öppna upp för andra samtal, berättar Elin.

Men mat kan ju vara kul och positivt också. Det är en del av vår kultur att fika tillsammans och bjuda på middag. Mat är ofta en central del av umgänget. Är det något ni tänker på hos er?

– Ja. Vi har kvinno- och tjejkaféer hos oss och då träffas vi och fikar och pratar, berättar Tove. Besökarna behöver inte vara här för att prata om ett problem, man bara är och umgås. De som bor här i Kvinnohusets skyddade boende bakar till kaféerna tillsammans med Lillemor som är vår husmamma. De kan laga mat tillsammans också, men då är det på initiativ av kvinnorna själva. De kan bjuda och vilja visa vilken mat de lagat. Det är också en stor del av en person, vilken mat man väljer. Det blir en frihetskänsla, att ta tillbaka en del av sitt liv och sig själv, om man till exempel inte har fått handla eller välja sin mat själv förut.

Mat är ju från början ett så basalt behov. Och i Sverige är sällan tillgång till mat ett problem. Vad kan vi göra för att mat ska bli något enkelt?

– Det här med att se olika kroppar kan vara en hjälp. Att olika kroppstyper får ta plats. Och det kan man se i reklam nu tycker jag, att det börjar förändras, svarar Tove.

Jag tror att vi behöver vara medvetna, även vi som inte har diagnoser, om att vi är präglade av det ätstörda samhället. Då kan vi göra något åt det och tänka på hur vi pratar med varandra. Det är inte bara ett problem för de som är sjuka, det är ett problem för alla, säger Elin.



Dekoration på tjejjourenskontoret. Reta inte upp kvinnorna.



Några av böckerna på Tjejjouren Ronjas kontor.

Vi förstår varför beteendet kommer, ”
men genom att inte fokusera på mat
kan vi öppna upp för andra samtal.



Kvinnjouren i Västerås och Tjejjouren Ronja delar lokaler. I det rosa huset på Kristinagatan 11 är just nu åtta kvinnor anställda, varav fyra i olika projekt.

Hann du inte se den kritikerrosade filmen om danshjältinnorna **Niki Tsappos** och **Martha Nahwire** när den visades på bio i våras? Ingen panik, den kommer finnas på SVT play fram till den tredje maj nästa år. Hur är det att inte bara slå sig in i, utan också krossa konkurrensen i en mansdominerad internationell dansvärld? Hur är det att möta den typen av press tillsammans med sin bästa vän? Hur mycket står danskroppen och systerskapet egentligen pall för? Det besvarar **Tora Mårtens** film »Martha & Niki«. Luta dig tillbaka och låt dig överväldigas av de två hiphopdansarnas väg till platsen som världsmästare i streetdancetävlingen Juste Debout i Paris.

FOTO: **TORA MÅRTENS**



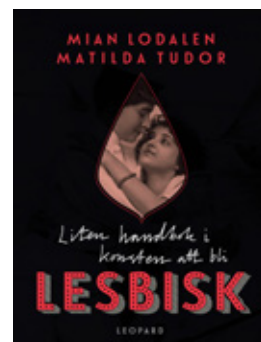
HIPHOP – drottningarna hänger kvar



Guide för lebbsugna

Äntligen kommer **Maria Tudors** och **Mian Lodalens** omåttligt populära »Liten handbok i konsten att bli lesbisk« i nyutgåva! Ett perfekt tillfälle att ta del av denna provocerande och humoristiska bok om du ännu inte gjort det. Handboken ska hjälpa straighta kvinnor att våga gå emot invanda mönster på det kanske mest fundamentala planet, och trots att titeln inte kan tolkas som superseriös så är den inte heller helt ironisk. Författarna utgår från att vår sexualitet inte är statisk och argumenterar för hur mycket lättare livet som lesbisk kan vara, där den manliga blicken har noll betydelse och det är fritt fram att endast hänge sig åt kvinnors behov. Intervjuer med tonsättande feminister som **Maria Sveland**, **Nour El Refai**, **Tiina Rosenberg**, **Kakan Hermansson** och **Annika Norlin** blandas med handgrip- ligen lebbtips. Som pricken över i medverkar även några av Sveriges mest framstående serietecknare: **Liv Strömqvist**, **Hanna Gustavsson** och **Nina Hemmingsson**. Fenomenal present till de där övernormativa tjejkompisarna!

FOTO: **LEOPARD FÖRLAG**





TJEJKUNNIGA

röster höjs för att höras

Flickplattformen är en samlingsplats för alla som engagerar sig i att förbättra tjejers förutsättningar i samhället. Det är ett projekt som riktar sig till såväl makthavare som civil-samhällesaktörer. Bland annat har Flickplattformen startat kampanjen »Tjejkunnig« där personer som identifierar sig som flickor kan dela med sig av sina upplevelser, erfarenheter och åsikter. Detta för att hjälpa vuxna, som ofta tar sig tolknings-företräde i frågor som rör flickor, att fatta beslut utifrån de berördas synpunkter. Flickplattformen startades som ett treårsprojekt år 2014 av organisationerna Hungerprojektet och Make Equal, men projektledaren **Liinu Diaz Rämö** hoppas att plattformen ska kunna leva vidare även efter 2017.

– Vi ska under kommande år undersöka i vilken form och med vilka medel vi kan fortsätta arbetet, säger hon.

FOTO: PRIVAT

Systemskaps-bling med mystik och sting



Allt du söker hos en smyckes- och accessoarbutik hittar du hos Pills and Punch i Malmö (eller på pill.se). Här finns genomtänkta, välarbetade och plånboksvänliga smycken för såväl exhibitionisten som den mer subtila utsmyckaren. Den enda gemensamma nämnaren hos de otaliga kreationerna är att de är originella och systemskapsvurmande.

Johanna Dalin uppfann sitt märke Pill Jewelry för fem år sedan efter ett slitigt uppbrott. Två gånger per år skapar hon en kollektion med kvinnotecknet (venussymbolen) och sedan ett år har hon haft en kombinerad butik och ateljé på Claesgatan 8 i Malmö.

– Jag vill göra smycken som stärker bärarens personlighet och som stärker systemskapet. Jag blir själv alltid jätteglad när jag ser någon annan bära kvinnotecknet, säger Johanna Dalin.

FOTO: JOHANNA DALIN

TEXTER
FRITIDSLINJEN:
ELLINOR GOTBY
ERIKSSON

Träffsäkert om osäkerhet

Nya HBO-serien *Insecure* beskrivs i alla recensioner som nya *Girls*, men utan all så kallad »whitewashing«. Huvudpersonen Issa är en tjugonåttio svart kvinna som lever i LA, och spelas av seriens producent, regissör och manusförfattare (!) **Issa Rae**, 31 år. I denna ofattbart roliga och smarta komedi/dramaserie är den svarta kvinnan för en gångs skull inte en sidekick eller ett alibi skapat av vita filmskapare, utan en huvudroll som visserligen möts av en hel del rasism, men som också får ge uttryck för en mängd andra känslor än utsatthet. Själv är bästa dräng, som ordspråket lyder!

FOTO: FLICKR



förakt för **svaghet** är systemets **svaghet**

Det finns alltid mer än en berättelse, menar Stina Oscarson. Hennes egen berättelse handlar om en anorektisk tjej som kördes över av en tung samhällsjätte men reste sig och tog strid. Det krävs mod till att våga visa sig svag. Men den som föraktar svaghet visar sig bara feg. Boken »Inte en berättelse« är en berättelse om civilturage.

TEXT: UNNI DROUGGE | FOTO: FREDRIK ÅKERBERG (STORA BILDEN) | FOTO: EINAR KLING | ILLUSTRATION: BANKSY HD WALLPAPER

Att aldrig ge upp kampen för en rättvis och hållbar värld går som en röd slinga genom din bok. Kan man se även anorexi som en omutligt stark vilja att påverka?

– Jag tror att för mig och för många andra är anorexin ett sätt att överleva under en period i livet när man är mycket utsatt men saknar ett språk för sina känslor. Man behöver helt enkelt återfå en känsla av kontroll och uppleva att det är man själv som bestämmer över sitt liv. Och ofta fungerar det ganska bra rätt länge. Det är det som är farligt. För sedan är det som vilket annat missbruk som helst. Man fastnar och fortsätter sen även den dag det inte hjälper en längre för det är det enda språk man känner sig trygg med.

Du ansågs olämplig för ditt jobb på grund av ätstörningar, vilket ju är småpotatis jämfört med vad en lång rad män inom teatervärlden har på sitt register. Varför såg man då allvarigare på problemen du brottades med?

– Jag tror det beror på två saker. För det första har vi ett samhälle där föraktet för svaghet är inbyggt i själva systemet. Och man ska komma ihåg att det inte var förrän jag talade öppet om min sjukdom i »Filter« som det blev problem. Sen är det uppenbart att det finns en högre tolerans för galenskap hos män och framförallt manliga konstnärer än hos kvinnliga. I »Den sårade divan« skriver Karin Johannisson något i stil med att »samma demoner

som betraktas som rekvisita i den manliga geniförklaringen är för en kvinna ett högriskprojekt«. Det ligger mycket i det.

Vad är det som provocerar mest när en kvinna disciplinerar sin kropp så hårt som du måste ha gjort?

– Jag tycker mig ha sett att det nästan uteslutande är kvinnor som blir arga eller uttrycker äckel över en alltför mager kropp. Kanske sätter det fingret på komplex över den egna kroppen. Så i botten ligger nog det faktum att den kvinnliga kroppen alltid varit utsatt för olika former av ideal skapade av en manlig blick.

Finns det några politiska eller feministiska dimensioner i anorexia nervosa? Går sjukdomen att placera i ett större, politiskt mönster?

– Det är ju inte bara kvinnor som drabbas av anorexia. Men det är betydligt vanligare att kvinnor vänder ilska, hat, självförakt och våld mot sig själva och den egna kroppen och att män istället riktar samma känslor utåt mot andra. Bakom det finns säkert något gammalt kulturellt mönster. Men det är ju verkligen inget att sträva efter att kvinnor ska ta efter det manliga beteendet. Det vi måste göra är först och främst att se till att bygga ett samhälle där riktiga känslor tillåts existera och inte tro att de är onaturliga och ska medicineras bort. Och sen se till att alla får tillgång till ett språk för sina känslor.

DETTA HAR HÄNT

Vid Stina Oscarsons tillträde som chef för Radioteatern 2011 hade hon informerat ledningen om att hon tidvis brottades med sjukdomen anorexia nervosa. Men när hon ett par år senare, efter en tids sjukskrivning, berättade om sin kamp i tidningen »Filter« fick hon lämna sin post, fastän hon då genomgått en behandling. Det passade sig inte för en chef på Sveriges Radio att blotta sin svaghet offentligt. Sveriges Radio ville dessutom få henne att skriva under ett tystnadslofte, men hon vägrade ta den fega vägen. Istället valde hon att blotta den tunga public serviceinstitutionens försök att tysta ner en obekväm medarbetare som inte ville tysta ner obekväm teaterkonst.





Vi måste bygga ett samhälle
där riktiga känslor tillåts existera.





På gång...

TEXTER
COLETTE VAN LUIK
PRESSEKRETERARE
ROKS

KOPPLINGEN MELLAN PROSTITUTION OCH PORR PÅ CSW I NEW YORK

Stärkta av framgångarna på WAVE-konferensen i Berlin (se motsatt sida!) har Roks bestämt sig för att fortsätta prata om kopplingen mellan prostitution och pornografi på ett seminarium på den stora CSW-konferensen i New York **13-24 mars**. CSW står för The Commission on the Status of Women och är en årligt återkommande, global konferens om kvinnors rättigheter.

RYKANDE FÄRSK – ROKS NYA RAPPORT!



Roks nya rapport »Våld och Vårdnad«, har precis lämnat tryckeriet. Den lyfter problemet att många stödsökande kvinnor som ansökt om ensam vårdnad nekas, trots att det finns starka skäl för att barnen bör skyddas från mannen som utsatt dem för våld. Rapporten är skriven av **Eva Diesen** som undervisar om relationsvåld och sexualbrott vid genusvetenskapliga institutionen på Stockholms universitet.

Som tidigare berättats kommer rapporten att presenteras på en konferens i Stockholm den **16 februari** då vi bjuder in domare, försvarsadvokater, åklagare, familjerätten vid socialtjänsterna med flera. Kvinno- och tjejjourerna kommer givetvis också att få ta del av rapporten i början av nästa år.



VISSTE DU ATT...

Roks grundades redan 1984 av Ebon Kram. Den sjunde och nuvarande ordförande heter **Zozan Inci**. Roks har mer än 100 kvinno- och tjejjourer spridda över hela landet.



IBD – OM ATT INFÖRA EN LEX-LOTTA

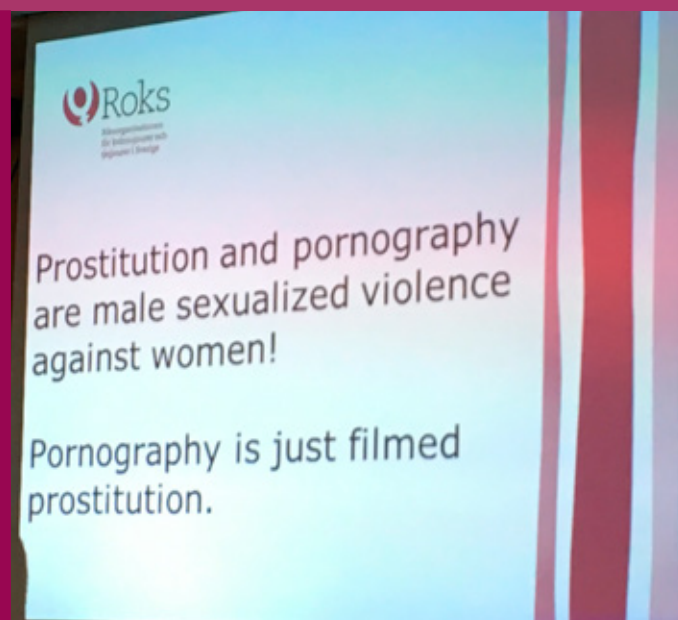
Varje år uppmärksammas den Internationella brottsofferdagen (IBD), av Brottsoffermyndigheten och en rad ideella organisationer, däribland Roks. Dagen infaller den **22 februari** och då hålls ett antal seminarier på Norra Latin i Stockholm som på olika sätt knyter an till våld. Roks kommer att hålla seminarium om att en ny lag, en Lex Lotta, bör införas. Lex Lotta skulle bland annat förespråka en samordning av polisens, åklagarmyndighetens och socialtjänstens arbete. Allt för att undvika glipor i skyddsnätet och rädda livet på fler kvinnor.



ROKS GJORDE SUCCÉ PÅ WAVE

»Om vissa män ser på vissa kvinnor som till salu, kan vi aldrig uppnå jämställdhet«, sa Wiveca Holst från Roks styrelse på WAVE-konferensen i Berlin.

En bild från Wiveca Holsts seminarium om prostitution och porr och kopplingen mellan de två.



Prostitutionsfrågan rev ner applåder på WAVE!

Frågan om prostitution har länge varit känslig inom nätverket WAVE, Women against violence Europe. Många länder gillar inte Sveriges sexköpslag och vill att kvinnor i prostitution ska kallas sexarbetare, något Roks kraftfullt tar avstånd ifrån. Men på den 18:e WAVE-konferensen i Berlin i oktober anades nya tongångar!

På det årliga WAVE-mötet, denna gång i Berlin, samlades hundratals kvinnor från olika kvinnoorganisationer över hela Europa för att lyssna och lära av varandra. Från Roks styrelse fanns **Zozan Inci**, ordförande, **Maja Lundgren** och **Wiveca Holst** på plats.

WAVE ARRANGERADE mer än 30 workshops, till exempel »Att göra våldsutsatta kvinnors röster hörda« och »Att bygga allianser mot könsbaserat våld genom pro-feministiska mansgrupper«. Men en workshop som stack ut var Roks med rubriken »Prostitution/ pornografi och vägar ut«. **Wiveca Holst** från Roks styrelse höll i det välbesökta seminariet och trots att moderatorn tydligt var emot den svenska modellen, fick Wiveca ändå åhörarna från många olika länder med sig.

– Jämställdhet måste inkludera alla kvinnor. Om vissa män ser på vissa kvinnor som till salu, kan vi aldrig uppnå jämställdhet, dundrade Wiveca och fick kraftfulla applåder.

HON PRESENTERADE statistik från forskaren **Melissa Farley** som intervjuat över 1000 kvinnor i prostitution. Där framkommer att 71 procent någon gång blivit fysiskt skadade. 63 procent har blivit våldtagna. 89 procent vill bort från livet i prostitution och 75 procent har någon gång varit hemlösa.

Wiveca kom även in på kopplingen mellan prostitution och pornografi, som båda är uttryck för mäns våld mot kvinnor.

– Porr göder efterfrågan på prostitution. Många torsk har till och med sina datorer med porrfilmer som de tittar på när de köper kvinnor i prostitution.

– Som feminister och medsystrar måste vi stå upp för kvinnors mänskliga rättigheter – och i det ingår att få ett slut på prostitution.

FLERA ÅHÖRARE RESTE SIG under frågestunden efteråt och frågade varför WAVE inte arrangerar en konferens bara om prostitution. Något svar på det fick de dock inte av arrangörerna.

ÅRETS TEMA PÅ WAVE

»Step up Europe – Unite to end violence against women and their children«





**Alla barn ska ges
förutsättningar att växa
upp till att bli välmående
individer, utan negativa
konsekvenser av
sin uppväxt.**

Maskrosbarn är en barnrättsorganisation som sedan 2015 stödjer barn som har föräldrar som mår psykiskt dåligt eller har ett missbruk. Vi vänder oss till ungdomar, 13–19 år, från hela Sverige.

Vi arbetar med direkta stödsatser till barn och för fram ungas perspektiv till myndigheter och beslutsfattare.